

Gospodar in gospođinja

LETO 1934

21. FEBRUARJA

STEV. 8

Pomlad se bliža

Res, da so naši vrtovi večinoma še pod snegom in brije mrzla burja čez poljane. Toda čas gre svojo pot. Februar se nagiba h koncu. Solnčne lege so že kopne in trobentice silijo na dan. Ob prvi odjugi se bodo iznebile ledene odeje tudi ravnine in senčne lege. Kakor za sadjarja, tako se odpira novo leto tudi za vrtnarja. Bliža se doba koristnega in potrebnega, obenem pa tako lepega in mikavnega dela, ki nam nudi poleg gmojnih koristi tudi mnogo najplemenitejše zabave.

Delo v vrtu! Kdo se ga ne veseli in ga željno ne pričakuje! To delo ni težko in tudi za šibkejšje osebe ni prenaporno, tembolj je pa zanimivo in pobudno.

Ker je torej še dovolj zgodaj, pa po-

vrtnarimo najprej še nekoliko v sobi. K temu poslu spada predvsem to, da preudarimo, kaj bomo sejali in sadili, in da na osnovi tega preudarka določimo, katera semena in koliko od vsake vrste bomo potrebovali. Pri tem preudarku je treba približno vedeti, koliko zrn tega ali onega semena gre na 1 gram in koliko semena treba za neko določeno ploskev — navadno vzamemo za to 1 kvadratni meter (skrajšano pisano 1 m²). To je treba vedeti, da ne kupujemo ne preveč ne premalo. Nič ne škoduje dalje, ako vemo, koliko let ostane to ali ono seme kalivo in koliko dni potrebuje, da vzkali. Vse to je razvidno iz današnje razpredelnice, ki naj bi si jo vsaka gospođinja dobro ogledala.

Zelenjad, ki jo sejemo na stalno mesto	Na 1 gram zrn	Na 1 kv. m gram	Seme kalivo v dneh	Seme v kalivost let	Zelenjad, ki jo sejemo v sejalnice	Na 1 gram zrn	Na 1 kv. m gram	Seme kalivo v dneh	Seme v kalivost let
Korenček	400-600	1	13-24	3-4	Rano zelje	250-400	4-6	6-8	4-5
Peteršilj	500-900	1	20-30	2-3	Rieče zelje	300-400	5-6	6-8	4-5
Reševica	80-100	2-3	5-8	4-5	Pozno zelje	200-400	3-5	6-8	4-5
Repica	400-500	1/4-1/2	4-8	4-5	Karfirole	28-390	3-5	6-8	3-5
Rieča pesa	40-90	1	10-14	5-6	Ohrovt	280-370	4-6	6-8	4-5
Čebula	200-250	2	10-14	2	Ržni kapus	340-400	6-8	6-8	4-5
Por	300-400	6	12-18	2	Kolarabe	250-360	12-18	6-8	4-5
Kumare	40-60	1	6-7	7-8	Zelena	2000	10-12	20-30	3-4
Špinača	80-120	5	4-6	4-5	Glavata solata	800-1200	12-15	6-10	3-4
Črne korenine	70-80	4-5	10-14	4-5	Enčvija	800-900	8-10	6-8	4-5
					Paradizniki	250-300	2-4	6-8	2-3

Po tem preudarku preglejmo najprej domačo zalogo vrtnih semen in šele potem doženimo, česa nam še manjka in koliko od vsake vrste. Ker se vsa semena prodajajo po teži, je s pomočjo današnje razpredelnice prav lahko izračunati, koliko potrebujemo od vsake sorte

za določeno ploskev, zmerjeno na kvadratne metre. Za cvetlična semena niti to ni potrebno. Od njih zadostuje navadno najmanjši odmerek (porcija), ki se dobi v trgovini, ali kvečjem nekaj gramov.

K vrtnarstvu pod streho spada tudi

V KRALJESTU GOSPODINJE

Gospodinja in štedenje

Tudi pri nas bridko občutimo slabe čase, dasi morebiti vendarle še ne tako hudo kakor v marsikateri drugi državi. Prizadet je več ali manj vsak stan, najbolj pa delavski in kmetijski. Vzrok vsega zla je v tem, da dohodki niso v pravem razmerju s stroški. Zato je jasno samo ob sebi, da je pomoč mogoča samo na ta način, ako skušamo dohodke povečati, stroške pa zmanjšati. Pri povečanju dohodkov gospodinja ne more doseči ravno kdovekaj, pač pa lahko mnogo prihrani, ako svoje gospodinjstvo tako preuredi in uravna, da se stroški kolikor mogoče zmanjšajo. V tem oziru naj velja strogo pravilo: Ne kupuj nobene stvari, ki za življenje ni neobhodno potrebna — torej stvari, brez katere je mogoče živeti in ostati zdrav in trden za delo. In koliko je takih stvari, če pogledamo zlasti na obleko in hrano! Štedljiva gospodinja lahko v tem oziru mnogo stori za obstanek družine, pa tudi kmetije.

Največ izdatkov, ki bi se dali zmanjšati ali celo popolnoma ukiniti gre kakor rečeno za obleko in nepotrebna živila. Ali je mar to potreba, da se kmečka mladina, zlasti ženskega spola, pači z obleko po novomodnem kroju? Taka obleka ni vedno kaj prida, traja malo časa in še manj zaleže, tako da je denar zanjo prav za prav zavržen. Isto velja tudi za poceni, a moderne čevlje in nogavice. Proč z vso to nepotrebno, a drago mestno spakarijo, proč z njo iz vsake zdrave kmečke hiše, pa bo kmalu precej prihranjenega! Časi so dandanes nekoliko podobni onim med vojno. Takrat je bil sicer denar, pa blaga ni bilo; danes pa je blaga dovolj, pa denarja ni. Kakor smo takrat ponosili vso starino, tako delajmo tudi danes! Prav tako je z nekaterimi živili. Ali ni to zaamenje propada doslej zdravega kmečkega stanu, da ne mara več tečnega, črnega kruha in da

se marsikje kupuje bel kruh. Kakšna silna slepota je to, da dragocen in težko pridobljen denar zametamo za malovredno živilo, namesto da bi pekli kruh iz doma pridelanega in v domačem mlinu na črno izdelanega žita! Pa kupujejo tudi riž, zdrob, makarone, in za vsako domačb peko mora biti kupljena bela moka itd. Pomislimo dalje, kakšne ogromne vsote gredo za kavo, čaj, sladkor itd. Ali so to mar potrebna živila? Ne, to so dražila, ki polagoma izpodkopujejo čvrsto zdravje in zmožnost za delo. Proč torej z vso to različno kramo in hranimo se s tečnimi in zdravimi živili, ki jih pridelamo na polju, na vrtu in v sadovnjaku!

Dandanašnja stiska ne bo prešla sama od sebe. Treba je, da poprimemo vsi, vsak na svojem mestu in še posebej Ti, gospodinja! Zato bodo tudi velike Tvoje zasluge, ako boš z vsemi svojimi silami in z vsem svojim ugledom uveljavila v svoji družini, zlasti pri svojih otrocih načelo strogega krčenja izdatkov in skrajnega varčevanja.

S. H.

ga Kako sušimo šunko, da obdrži fini okus? Kakor znano, mora biti pravilno nasoljeno. Predno obesimo gnjat v dim, naredimo iz male količine moke testo in prevlečemo z njim pršuto. S tem preprečimo, da najhujši dim ne pride v meso, ki naredi navadno našo svinjino tako pusto in leseno.

ga Za ohranitev belih zob. Da ohranimo zobe čiste, moramo dnevno pri izmivanju odrgniti z vodo, v katero smo kanili par kapljic vitriolnega špirita. Na ta način bo sicer nekoliko trpel blesk zobovja, ki se pa zopet nadomesti s tem, da zmešamo približno 15 gr. žličnikovega špirita (Cochlearia) z 3 gr limonovega soka in oprezno s prstom zdrgnemo zobe dnevno s to tekočino. To sredstvo nima prednosti samo pri ohranitvi belih zob, temveč jih obenem utrdi in čisti zobno meso.

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Ljubljanska borza. Promet v devizah v zadnjem tednu je na ljubljanski borzi znašal le dva milijona dinarjev. Uradni tečaji se v splošnem niso mnogo izpremenili. Pač pa objavlja »Narodno blagostanje« tečaje inozemskega denarja v prostem prometu, to je z dodatkom ažijs, kakor se plačujejo za devize, ki ne izvirajo iz izvoza. Glasom te objave je v Zagrebu in Belgradu notiral angleški funt 252—254 Din, ameriški dolar 49.50 do 50.50 Din, 1 nemška marka 19.50 D., 1 švicarski frank 16.05—16.15 Din, en avstrijski šiling 8.65 Din, 1 francoski frank 3.28 Din, 1 italijanska lira 4.35 do 4.37 Din, 1 češka krona 2.18 Din, od ureditve češke valute bo pa odslej 1.31 Din. Za izvozne inozemske tečaje veljajo še nadalje uradne določbe.

ŽIVINA

g Mariborski živinski sejem 13. februarja. Prigon je znašal 544 glav, izmed katerih je bilo 12 konj, 12 bikov, 244 volov, 265 krav in 11 telet. Cene so bile naslednje za 1 kg žive teže: debeli voli 3.50—3.75 Din, poldebili 2.50—3 Din, vprežni voli 2.25—3 Din, biki za klanje 3—3.25 Din, klavne krave debele 2 do 3.50 Din, plemenske krave 1.50—2.25 Din, krave za klobasarje 1.50—2 Din, molzne in breje krave 2—2.50 Din, mlada živina 3—4 Din, teleta 3—4 Din. — Mesne cene: volovsko mesto I. vrste 10 do 12 Din, II. vrste 6—8 Din, meso bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 10—15 Din, II. vrste 8—10 Din, svinjsko meso 10—16 Din kg.

g Mariborski prašičji sejem 16. februarja. Na ta sejem so sejmarji pripeljali 99 prašičev, od katerih so prodali le 39 glav, kar je znak zelo slabe kupčije. Cene so pri nekaterih vrstah porasle. Mladi prašiči 5—6 tednov stari so bili po 100—120 Din, 7—9 tedenski 140 do 150 Din, 3—4 mesečni po 200—250 Din, 5—7 mesečni 330—360 Din, 8—10 me-

sečni 450—500 Din, 1 leto stari 680 do 850 Din. 1 kg žive teže je stal 7—8 Din, mrtve teže 9.50—10 Din.

g Ptujski prašičji sejem 14. februarja. Ta prašičji sejem ni bil posebno živahen, saj je bilo nanj pripeljanih samo 125 glav, prodanih pa le 57. Cene so ostale neizpremenjene: za 1 kg žive teže so prodajali pršutarje po 6—6.50 Din, polpitane 6—7 Din in mastne 7—8 Din. 1 kg mrtve teže pa je stal 9 Din. Mladi prašički v približni starosti 8 tednov so dosegli po kakovosti 100—150 Din za glavo.

CENE

g Lesno tržišče. Povpraševanje po raznih vrstah lesa je lesni trg precej poživilo, toda zaenkrat še ni mnogo kupčij, ker so ponujane cene prenizke. Pri tramih iščejo odjemalci skrajšane mere, s katerimi jim pa domači dobavitelji ne morejo ugoditi. Živahnejše zanimanje je za deske, četudi je le manj zaključkov. Bukovina, parjena in neparjena, obrobljena in neobrobljena se živahno trguje. Precej se izvažata testonov, ki jih pa v suhem stanju ni dobiti v zadostni množini. V hrastovini ni kupčije. Drva so popustila deloma v ceni, pa tudi glede povpraševanja. Oglje se pa še vedno lahko odda. Cene stalnim vrstam lesa so nekoliko porasle, drvam pa popustile.

g Hmeljsko tržišče. Kupčija hmelja v Savinjski dolini je zaenkrat prenehala. Tisti producenti, ki imajo še kaj hmelja, ga ne marajo dati izpod 50 Din za kg, ampak čakajo na ugodnejši položaj. Zlasti se ozirajo na žateško tržišče, kjer je živahno povpraševanje po hmelju. Mnogo lastnikov pa svojega blaga sploh ne če prodati in tako presega povpraševanje ponudbe. Radi tega so cene narasle na 1450—1650 Kč za 50 kg (za 1 kg 64 do 72 Din).

Ona: »Kaj, pri predavanju da si bil? Pojdi, pojdi, do ene ure ponoči nihče ne predava.« — On: »O, pač pač. Ta predavatelj je namreč ječjal.«

itd., ki morejo usvajati zračni dušik in ne potrebujejo dušika iz gnojil.

V razpredelnici navedeni podatki in uspehi nekaterih lanskih gnojilnih poskusov so šolski primer, kako se mora pravilno gnojiti, in dokazujejo, da je le popolno gnojenje dobičkanosno in kmetu v korist. Enostransko gnojenje samo z dušičnimi in fosfornimi gnojili je napačno in brez prave koristi.

Sedaj je najbolj primerno čas, da si pravočasno nabavimo potrebna umetna gnojila. Gnojiti bo treba krompirju, krmški pesi, travnike, deteljišča, sadnemu drevju in vinski trti. Ne zabimo dati tudi žitu potrebne hrane, pred vsem 40 odstotne kalijeve soli in superfosfata.

Popolnoma neutemeljeno, napačno in škodljivo je naziranje, da se uporaba umetnih gnojil ne izplača. Čim več gnojim, tem več pridelam, čim več pridelam, tem več imam!

V pojasnilo podatkov v razpredelnici navedenih poskusov navajamo, da je znašala cena za 100 kg apnenega dušika 180 Din, za 100 kg superfosfata 90 Din, za 100 kg Thomasove žlindre 135 Din in za 100 kg 40 odstotne kalijeve soli 170 Din. Za pridelke pa veljajo sledeče cene: za 100 kg krompirja 55 Din, za 100 kg krmške pese 20 Din, za 100 kg trav. sena 50 Din, za 100 kg detelj. sena 60 Din. V pridelkih iz travnikov in deteljišč so zapopadene vse košnje.

Priprava semena za setev

Dobro seme nudi najboljšo jamstvo za bogat pridelek. Tega načela ne sme prezreti noben poljedelec, ki hoče umno gospodariti, ter mora za setev uporabljati samo prvovrstno seme, ker je to glavni predpogoj za dobro letino. Sedaj je skrajni čas za priprave za spomladansko setev, zato naj vsak kmet posveti temu vprašanju čim večjo skrb.

Prva odbira zrnja za setev se vrši prav za prav že na polju, dokler rastline še rasejo, kajti že tedaj bo umen gospodar določil njivo ali rastline, ki naj pozneje dajo zrnje za seme. Če bo pa smatral, da domači pridelek v ta namen ni prikladen, se bo ogledal pri sosedih ali kje drugod, da bo gotovo prišel do prvovrstnega semena. Toda kdor je to lani pred žetvijo zamudil, sedaj tega ne more več nadomestiti, pač pa si bo ta nauk zapomnil za bodoče. Svojo pozornost mora pa obrniti na zrnje, ki mu je ostalo od jeseni, pa na jbo to oves ali jari ječmen, proso, fižol, koruza ali ajda. Če ni preveč slabo, se s čiščenjem in odbiranjem da iz vsakega zrnja pripraviti dobro seme.

Kar se tiče žitnega zrnja, imajo vse novejšje večje mlatilnice, ki se jih večinoma poslužujejo naše zadrage, dvojno čistilno napravo za zrnje, ki ga tako očisti, da je dobro za promet in za v mlin.

Za setv to pa še ni dovolj, kajti v to svrhu moramo odbrati samo najdebelejša, najtežja in popolnoma zdrava zrna, kar dosežemo s čistilnikom, trijerjem in po potrebi še s sortirnikom. Sele tako pripravljeno zrnje je dobro za setev in le od takega smemo pričakovati bogat pridelek.

Navedene čistilne naprave ločijo seme od vseh škodljivih primesi in ga odberejo 1. po teži, 2. po velikosti, 3. po obliki in 4. po specifični teži.

Žitni čistilnik loči semena po teži in velikosti, deluje torej na dvojni način: z vetrnikom povzroča veter, ki odstranjuje pleve in lažje zrnje od težjega; s siti loči drobna, razbita in plevelna zrnja, zemljo in kamenje od klenega zrna. Ločitev po velikosti zrn dosežemo s počevnimi siti, ki se tresejo in tako spravljajo zrnje navzdol. Žito gre čez sito z različnimi luknjicami; debelejša zrnje gre čez, drobnejše pade skozi luknje. Tako dobimo štiri kupe: zadaj padajo pleve in prah, na drugem kupu se zbirajo lažja semena in težje pleve, na tretjem kupu dobimo zdravo težko zrnje in na četrtem je kamenje, kepe in druge večje in težje primesi.

Naši predniki so čistili žito in ga ločili po teži na čisto priprost način. Žito, ki je prišlo izpod cepca ali pozneje iz

ročne mlatilnice, so zretali na velikih retih, potem pa ga zvejali z vevnicami na ta način, da so ga metali na daljavo, po možnosti proti vetru. Pri tem so pleve, slama in lažje primesi padle na najbližji kup, srednjetežka zrna v sredini, najtežja pa najdalje ter so služila za seme. Še bolj priprosto izvajajo to še dandanes v južnih krajih naše države, kjer mečejo po mlatvi žito z lopatami kvišku, da veter odnese pleve in prah stran, medtem ko pada čisto seme na kup. To je še najbolj zamudno čiščenje žita, ki jemlje mnogo časa, se ne da nikdar do čista izvesti in se pri tem zgubi tudi mnogo zrnja.

Današnji čistilniki delajo umeten veter za izločitev lažjih delov, reša so nadomeščena z mnogimi siti, ki ločijo seme po velikosti.

Toda z žitočistilnikom očiščeno zrnje še ni dovolj dobro za setev, kajti v njem je še polno plevelnega semena, razbitih zrn, drobnih in puhlih. Te moramo odstraniti z drugo čistilno pripravo, ki ji pravimo trijer. **Trijer** je stroj, ki loči zrnja po obliki in debelosti. Okrogli valj ima namreč na notranji strani vdolbene celice, v katere pada zrnje. Debelejša zrna se pri dviganju ne morejo ustaviti v teh vdolbinah, ampak padejo kmalu ven; drobna, razbita in plevelna zrna pa ostanejo v njih precej časa ter padajo potem iz višine v koritce, ki jih odvaža posebej iz valja. Okrog valja so pa še siti, ki ločijo žito v razne vrste po debelosti zrn.

Trijerji imajo za razna žita tudi različne valje in siti. Valji z manjšimi vdolbinami se uporabljajo za pšenico in rž, oni z večjimi vdolbinami pa za ječmen in oves. Siti pa imamo za vsako vrsto žita posebej, ker so njih zrnja različna.

Trijer je bolj drag stroj, zato si ga ne more nabaviti vsak manjši kmet. Pač pa se je pri nas vpeljala hvalevredna navada, da si ga razne kmetijske zdruge, društva in podružnice skupno nabavijo in izposojujejo svojim članom proti mali odškodnini. Tako je deležen njegove dobrote lahko vsak še tako reven kmet, ne da bi imel pri tem kakih

večjih izdatkov. Želeti bi bilo, da se ta prekoristni stroj od strani naših poljedelcev še v večji meri uporablja, kajti korist, ki jim jo donša, je brez dvoma tako velika, kakor malokaterega drugega stroja.

V zadnjih letih smo pa prišli še za korak naprej. Ne zadostujeta nam več žitočistilnik in trijer, kajti po pravici trdijo semenogojci, da je najboljšše seme komaj dovolj dobro za setev. Treba je bilo iznajti pripravo, ki bi ločila zrnje ne samo po velikosti, ampak tudi po specifični teži. To nalogo vršijo **sordirniki**, v priprosti obliki namizni odbiralniki ali sortirne mize. Večji stroji te vrste so seveda sestavljeni zelo komplicirano in vršijo najrazličnejše naloge. So pa tudi tako dragi, da ne prihajajo v poštev niti za naše zadruge.

Bolj cene in za naše malokmetске razmere zadostne so **sortirne mize**, ki so kaj priprosto sestavljene. Ta miza je razdeljena v oddelke, ki so med seboj ločeni po pločevinastih pregrajah, vendar omogočajo zrnju, da gre iz enega oddelka v drugi. Miza je nagnjena in se pri obratu trese sem pa tja. Pri tem mora zrnje prepotovati oddelke do izhoda. Pri tresenju gre težje zdravo zrnje navzdol, lažje, nabuhlo ali ono, obdano s plevami, navzgor. S to pripravo je mogoče odbrati na pr. oves iz rži, ječmen iz pšenice, divji oves in druge primesi iz žita, česar ne moremo nikdar popolnoma doseči ne s čistilnikom in ne s trijerjem.

Tako smo tukaj navedli glavne načine, kako pripravljamo seme za setev, da bomo imeli od njega največje koristi. Vsak umen gospodar bo torej že sedaj vse potrebno priskrbel, da bo imel ob času setve dobro seme že pripravljeno. Zlasti nujno priporočamo uporabo trijerjev, ki jih imamo dandanes že skoraj v vsaki vasi na razpolago. L.

Zagovornik: »Ako hočete, da boste oproščeni, mi morate nekoliko pomagati in sicer na ta način, da se bo pri razpravi vaša žena nekoliko jokala.« — Obtoženec: »To je pa prav lahko doseči, samo povejte ji, da bom oproščen, pa se vam bo takoj drla.«

še poprava orodja, oken za toplo gredo, pregledovanje rastlin v zimskih shrambah, zlasti gomoljev od dalij, kan, čebulic od mečkov itd.

Ob ugodnem vremenu začnemo proti koncu meseca tudi že s tem ali onim delom v vrtu. Kjer se hočemo hitro znebiti snega, ga potresimo s sajami, s pepelom, s prstjo ali kako drugo tvarino temne barve. Kdor ni gnojil v jeseni, naj nemudoma preskrbi gnoj. Preležanemu, vdelanemu gnoju dajmo vedno prednost pred svežim, naravnost iz hleva. Svež, zlasti konjski gnoj, je uporaben samo za razgrevanje toplih gred.

Ob prav solnčnih stenah in sploh v zavetnih legah lahko že sejemo zelenjad, katere seme potrebuje dalje časa, da skali, in pa ki mu hladna zemlja in tudi zmrzal nič ne škoduje. Jaz na pr. sejem proti koncu februarja na gredo ob južni steni rano solato, ki ji primešam mesečne redkvice, troho ranih kolera-bic in včasih tudi nekoliko korenčka. Setev pokrijem s smrekovimi vejami,

da je v senci in zemlja ne zmrzuje. Takša setev se mi vedno prav dobro spnese. Solato porabimo kot berivko in za presajanje. Še prej je godna redkvica, kolerabe presadimo, ko pride čas za to. Nazadnje ostane sam korenček, ki se razvija najbolj počasi.

Prav tako lahko sejemo proti koncu meseca peteršilj, čebulo in por — vse na planem na stalno mesto. Tudi kapusnice (zelje, ohrovt, karfijole, kolerabe) sejemo v sejalnice. Neobčutljiv je tudi grah.

Za preprosto toplo gredo, ki jo uporabljamo samo za vzgojo sadik, je še nekoliko prezgodaj. Sredi marca meseca je ravno prav. Vendar pa je treba že sedaj skrbeti za zemljo in si zagotoviti gnoj.

Precej ko bo kopno, treba vzeti v delo kompost. Kar je godnega, presejemo, ostale kupe premečemo.

Ne obdelujte zemlje, dokler je še mokra in se prijemlje obutve in orodja! H.

Pravilna uporaba umetnih gnojil je vedno dobičkonosna

Le prepogostokrat se sliši popolnoma napačna in neumestna trditev, da se uporaba umetnih gnojil sedaj ne izplača več. Tako govorjenje je le v škodo našemu kmetovalcu, ki se itak že težko bori za obstanek. Da se praktično dokaže, da se uporaba umetnih gnojil tudi pri nas še vedno izplača, se je leta 1933 po celi dravski banovini izvedlo večje število zelo natančnih gnojilnih poskusov, pri katerih se je pridelek komisijonelno ugotovil. Vsi ti poskusi so tudi jasno pokazali, da je uporaba umetnih gnojil naravnost potrebna in pa dobičkonosna. Denar, ki je bil izdan za umetna gnojila, se je izvanredno dobro obrestoval. Čisti dobiček, ki se je dosegel z uporabo umetnih gnojil, je bil povsod tako lep, da bi bilo res nespametno in v veliko gospodarsko škodo, če bi naši kmetovalci opustili gnojenje ali ne gnojili več z umetnimi gnojili.

Res je pa, da se uporaba umetnih gno-

jil tedaj ne izplača, ako se z njimi gnoji nepravilno. Še vedno se namreč pripeti, da sicer tako napredni kmetovalci napačno uporabljajo umetna gnojila. Že preko trideset let se tolmači v strokovnih in poučnih domačih listih, kako se morajo uporabljati umetna gnojila, in vendar je še vedno veliko takih, ki dosledno enostransko gnojijo. Ni jim še popolnoma jasno, da je edino pravilno in dobičkonosna uporaba gnojil po načelu popolnega gnojenja, ki ga vršimo le tedaj, če krijemo z gnojenjem potrebo vseh hranilnih snovi v zemlji.

S fosfornimi (superfosfat, Thomasova žlindra) in kalijevimi gnojili moramo leto za letom primerno gnojiti vsem njivskim in travniškim sadežem ali rastlinam. Dušična gnojila (apneni dušik) pa navadno dodajamo le rastlinam, ki ne spadajo k metuljnicam ali stročnicam, med katere prištevamo lucerno, domačo deteljo, fižol

Zgledi za pravilno uporabo umetnih gnojil:

Sadež	Vrsta zemlje	Poskus je napravil posestnik	Gnojilo se je na 1 hektar ali 1 ³ / ₄ orala kg	Pri-delek na en hektar kg	Višji pridelek v primeri z nepo-gnojeno površino kg	Vred-nost višjega pri-delka Din	Stroški za umetna gnojila Din	Stroški dovoza in tro-šenja gnojil Din	Sku-pni stro-ški Din	Čisti do-biček upo-ra-be gnojil Din
Krompir	humozna ilovica	Hočevnar Alojz Zapoge 4 pošta Smlednik	negnojeno	17600						
			200 kg apnenega dušika 300 kg superfosfata	19200	1600	880	630	70	700	180
			200 kg apnenega dušika 300 kg superfosfata 200 kg 40% kalijeve soli *)	22800	5200	2860	970	90	1060	1800
*) 200 kg 40% kalijeve soli je čisti dobiček povečalo za Din 1600 —										
Krmska pesa (ekendorfska)	humozna peščena ilovica	Priatelj Albin Dobruška vas pošta Škocijan	200 kg apnenega dušika 300 kg superfosfata	41800	6200	1240	630	70	700	540
			200 kg apnenega dušika 300 kg superfosfata 400 kg 40% kalijeve soli	65600	30000	6000	1310	110	1420	4580
			negnojeno	35600						
			200 kg apnenega dušika 300 kg superfosfata 300 kg 40% kalijeve soli	34000 *)						
			*) ta parcela je bila vsled preobilih padavin poplavljenjena in je radi tega zaostala v vegetaciji ali rašči							
Umetni travnik	peščena ilovica	Burgar Josip Hraše pošta Smlednik	200 kg apnenega dušika 400 kg superfosfata	11750	1750	875	720	60	780	95
			negnojeno	10000						
			200 kg apnenega dušika 400 kg superfosfata 200 kg 40% kalijeve soli	13450	3450	1725	1060	80	1140	585
Domača detelja	humozna peščena ilovica	Križnar France Stražišče p. Kranj	400 kg Thomasove žlindre	21250	3400	2040	540	50	590	1450
			negnojeno	17850						
			400 kg Thomasove žlindre 300 kg 40% kalijeve soli	23800	5950	3570	1050	80	1130	2440

PRAVNI NASVETI

Odškodnina za cesto. J. K. Str. Leta 1930 Vam je mati izročila posestvo. Pri tem posestvu se je nahajal tudi vinograd, ki ga je mati podedovala po stricu, a je imela dosmrtni vžitek tega vinograda žena pok. strica, ki je leta 1931 umrla. Leta 1929 se je čez ta vinograd delala cesta. Takrat sta Vaša mati in sedaj že pokojna stričeva žena pristali na odstop potrebnega sveta za cesto. Odškodnina za svet se je izplačala leta 1933. Ker ste odškodnino zahtevali Vi kakor tudi Vaša mati in dedič pok. stričeve žene, je bil denar založen pri sodišču. Vprašate, kdo je upravičen ta denar prevzeti. — Odškodnina pripada takratnemu lastniku in vživalcu vinograda, ko je bil svet leta 1929 odstopljen, torej Vaši materi in ženi pok. strica, oziroma njenim dedičem. Vi ste po materi prevzeli posestvo leta 1930, toraj ko je bila cesta že v delu in svet že odstopljen in nimate nobene pravice do te odškodnine razven, da ste si to odškodnino v izročilni pogodbi izrecno izgovorili. — Dediči stričeve žene lahko zahtevajo sorazmerni del odškodnine, ki bi odgovarjal dohodku vinograda, ker v letih 1930 in 1931 ni vživala v cesto spremenjeni vinograd, a ostalo pripada Vaši materi.

Služba železničarja. B. F. R. Prošnjo za sprejem morate poslati na železniško ravnateljstvo v Ljubljani ali v Zagrebu. Svetujemo Vam, da vprašate na bližnji postaji postajenačelnika za informacijo, če in kakšna mesta so izizpraznjena ter Vam bo tudi povedal kakšne priloge morate priložiti.

Zrakoplovec. F. S. V. Hočete biti sprejeti v avijatično podoficirsko šolo in vprašate, kakšni so pogoji. — Sprejem kandidatov za podoficirske šole se vrši vedno potom javnih natečajev, ki se pošiljajo navadno vsem županstvom. V teh natečajih so navedeni vsi pogoji za sprejem. Če pri domačem županstvu nimate nobenega sličnega natečaja, Vam svetujemo, da vprašate pri vojaškem referentu na sreskem načelstvu za pojasnilo ali pa pri vojaškem okrožju v Celju. — Znanje srbohrvaščine ni izrecen predpogoj za sprejem, ker je slovenščina ravno tako državni jezik, pač pa Vam dobro znanje cirilice olajša vsako vojaško šolanje, ker so učne knjige vse v cirilici tiskane.

Kovaški pomočnik. I. J. Utili ste se kovaške obrti tri leta, za pomočnika pa Vas je imel mojster samo en teden. Vprašate, če je to ravnanje pravilno. — Ni jasno, kaj hočete s tem vprašanjem. Ali Vas je mojster

brez odpovedi odpustil? Mojster pač ni dolžan imeti Vas za pomočnika. Ako pa ste bili pomočnik, veljajo za oba zakoniti odpovedni roki.

Kako je z dolгови? J. R. Niste jasno povedali, na kakšne dolgove mislite. Uredba o zaščiti kmetov velja le za kmetске dolgove. Ta uredba ni odpravila obresti, pač pa jih je znižala. Od dolgov, ki so nastali pred 20. aprilom 1932, se plačujejo v denarnih zavodih 6.02% obresti, pri ostalih upnikih pa le 3.54% na leto. Če bi radi pojasnil, morate točno napisati, kaj hočete, pa Vam bomo odgovorili.

Nezavarovano sadno drevje je oglodal zajec. J. M. Ne moremo Vam prorokovati, če in koliko odškodnine boste dobili od lovškega zakupnika za drevje, ki ga Vam je oglodal zajec. Del krivde, da je zajec oglodal drevje, leži gotovo na Vas, ker ga niste zavarovali. Tudi lovski zakon zahteva, da lastnik sadovnjak tako zavaruje, kakor se more to pričakovati od umnega gospodarja. Če kljub temu divji zajec oglođa drevje, je zakupnik lova vsekakor odgovoren za škodo.

Tesar in pridobnina. A. H. N. Če Vam je davčni odbor Veš dohodek od tesarstva previsoko ocenil, se morete pritožiti v 30 dneh, računajoč od dneva, ki sledi vročitvi plačilnega naloga. Pritožba se vloži pri davčni upravi, ki je odmerila davek in se mora kolkovati s kolkom za 20 Din, priloge pa s kolkom po 2 Din. Mi ne moremo vedeti, če boste s pritožbo uspeli. Ako se bo reklamacijski odbor prepričal, da je pritožba utemeljena, ji bo gotovo ugodil. Ako bo pritožbo zavrnal, se lahko pritožite še na upravno sodišče v Celju. Kar se pa tiče obrtnega dovoljenja, se je treba obrniti na okrajno načelstvo. Kdor izvršuje obrt brez obrtnega dovoljenja, ga okrajno načelstvo lahko kaznuje. Čeprav izvršujete tesarstvo brez obrtnega dovoljenja, ste dolžni plačati davek.

Ustavitev izvrševanja obrti in odpis davka. F. Š. Za letos ste ustavili izvrševanje krojaške obrti in to prijavili davčni upravi. Vprašate, če se Vam bo za to leto davek odpisal. — V primeru ustavitve izvrševanja obrti se davek odpiše, ako se ustavi poslovanje najmanj in stalno za šest mesecev in to zaradi bolezni ali smrti davčnega zavezanca, ali zaradi požara, poplave in drugih izrednih dogodkov, nezavisnih od volje davčnega zavezanca. Začasna ustavitev za krajši čas ali iz drugih razlogov, na pr. zaradi odpotovanja itd., ne daje pravice do odpisa davka. Radi tega boste težko dosegli odpis davka, ako ste ustavili izvrševanje krojaštva za letos radi previsokih davščin.

Pisemenih nasvetov uredništvo ne daje. Odgovori prihajajo po isti vrsti, kakor so bili poslani. Čakati je treba najmanj 14 dni.